

Трудове право; право соціального забезпечення

УДК 349.2

Пенькова Катерина Олегівна

Магістр

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Калініченко Олександр Федосійович

кандидат юридичних наук, доцент кафедри права

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Пенькова Катерина Олеговна

Магістр

Киевского кооперативного института бизнеса и права

Калиниченко Александр Федосеевич

кандидат юридических наук, доцент кафедры права

Киевский кооперативный институт бизнеса и права

Penkova Kateryna

Master of Arts of the

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

Kalinichenko Alexander

Candidate of Legal Sciences,

Associate Professor, Department of Law

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

**ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ
ПРАЦЮЮЧИХ МІГРАНТІВ В УКРАЇНІ
ОСОБЕННОСТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ТРУДА
РАБОТАЮЩИХ МИГРАНТОВ В УКРАИНЕ
REGULATORY CONSIDERATIONS FOR THE LABOR OF MIGRANT
WORKERS IN UKRAINE**

Анотація. В статті встановлено, що у зв'язку із здійсненням господарської діяльності суб'єктами господарювання, в тому числі і

суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями, виникає потреба залучення до виконання трудових функцій іноземних фахівців. Стаття 26 Конституції України зазначає, що іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами та свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками, встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Але виконання трудових функцій іноземцями можливе лише за наявності спеціальних дозволів, що видаються територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції.

У зв'язку з цим досліджено питання особливостей працевлаштування іноземців на території України, проаналізовано нормативно-правові акти, на підставі яких здійснюється працевлаштування трудящих-мігрантів в Україні, визначено перелік документів, необхідних для отримання дозволів.

Ключові слова: іноземець, трудящий-мігрант, роботодавець, працевлаштування, дозвіл.

Анотація. В статье установлено, что в связи с осуществлением хозяйственной деятельности субъектами хозяйствования, в том числе и субъектов хозяйствования с иностранными инвестициями, возникает потребность привлечения к выполнению трудовых функций иностранных специалистов. Статья 26 Конституции Украины отмечает, что иностранцы и лица без гражданства, находящиеся в Украине на законных основаниях, пользуются теми же правами и свободами, а также несут такие же обязанности, как и граждане Украины, за исключениями, установленными Конституцией, законами или международными договорами Украины. Но выполнение трудовых функций иностранцами возможно только при наличии специальных разрешений, выдаваемых территориальными органами центрального органа исполнительной власти, реализующего

государственную политику в сфере занятости населения и трудовой миграции.

В связи с этим исследован вопрос особенностей трудоустройства иностранцев на территории Украины, проанализированы нормативно-правовые акты, на основании которых осуществляется трудоустройство трудящихся-мигрантов в Украине, определен перечень документов, необходимых для получения разрешений.

Ключевые слова: иностранец, трудящийся-мигрант, работодатель, трудоустройство, разрешение.

Summary. The article establishes that in connection with the implementation of economic activities by business entities, including business entities with foreign investments, there is a need to involve foreign specialists in performing labor functions. Article 26 of the Constitution of Ukraine notes that foreigners and stateless persons, who are legally in Ukraine, enjoy the same rights and freedoms and bear the same duties as citizens of Ukraine, except those, which were established by the Constitution, laws or international treaties of Ukraine. However, the performance of labor functions by foreigners is possible only if there are special permits issued by the territorial bodies of the central executive authority implementing the state policy in the sphere of population employment and labor migration.

Due to that, the issue of employment peculiarities of foreigners in the territory of Ukraine has been studied, regulatory legal acts have been analyzed on the basis of which migrant workers are employed in Ukraine, a list of documents necessary for obtaining permits has been determined.

Key words: foreigner, migrant worker, employer, employment, permission.

Постановка проблеми. Кодекс законів про працю України визначає, що трудові відносини іноземців, які працюють на підприємствах, в установах, організаціях України регулюються відповідно до Закону України

«Про міжнародне приватне право» [1; 2]. Даний закон регулює приватноправові відносини з іноземним елементом, тобто відносини, де одним із учасників є іноземець. Статтею 52 вищезгаданого закону визначено, що до трудових відносин застосовується право держави, в якій виконується робота, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України. Таким чином, якщо іноземець має намір працювати на території України, то правовідносини з його трудового оформлення регулюються законодавством України. Отже, щоб визначити особливості працевлаштування іноземців в Україні, необхідно здійснити аналіз саме українського законодавства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам дослідження правового статусу трудящих-мігрантів присвячені наукові роботи, Н.І. Карпачової, О. Київець, С.В. Максименка, О.А. Малиновської, А.М. Овсюк.

Формулювання цілей статті. Мета дослідження полягає у визначенні особливостей правового регулювання працевлаштування трудящих-мігрантів в Україні. Завдання дослідження полягає у розкритті порядку працевлаштування трудящих-мігрантів для здійснення трудової діяльності на підприємствах, в установах, організаціях України. Об'єктом дослідження є правовідносини, що регулюють порядок отримання дозволів іноземними суб'єктами для виконання роботи в Україні. Предметом дослідження є порядок отримання дозволів трудящими-мігрантами для роботи в Україні.

Виклад основного матеріалу. На законодавчому рівні питання працевлаштування трудящих-мігрантів в Україні регулює Порядок видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, затверджений постановою КМУ «Питання видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства» № 437 від 27 травня 2013 р. (надалі – Порядок) [3].

Без дозволу здійснюється працевлаштування таких категорій іноземців: а) тих, що постійно проживають; б) біженців; в) осіб, яких визнано такими, що потребують додаткового захисту, або яким надано

притулок чи тимчасовий захист; г) особи, що одержали дозвіл на імміграцію в Україну.

Крім названих категорій іноземців, без дозволу здійснюється працевлаштування представників іноземного морського (річкового) флоту та авіакомпаній, які обслуговують такі компанії на території України; працівники закордонних засобів масової інформації, акредитовані для роботи в Україні; спортсмени, які набули професійного статусу, артисти та працівники мистецтва для роботи в Україні за фахом; працівники аварійно-рятувальних служб для виконання термінових робіт; працівники іноземних представництв, які зареєстровані на території України в установленому законодавством порядку; священнослужителі, які є іноземцями й тимчасово перебувають в Україні на запрошення релігійних організацій для провадження канонічної діяльності лише в таких організаціях, з офіційним погодженням з органом, який здійснив реєстрацію статуту (положення) відповідної релігійної організації; іноземці, які прибули в Україну для участі в реалізації проектів міжнародної технічної допомоги; іноземці, які прибули в Україну за запрошенням для провадження викладацької та/або наукової діяльності у вищих навчальних закладах; інші іноземці у випадках, передбачених законами та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Іноземці та особи без громадянства, які прибули в Україну для працевлаштування на визначений строк, приймаються роботодавцями на роботу на підставі дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, виданого на підставі Порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Крім того, необхідно зазначити, що іноземці та особи без громадянства не можуть призначатися на посаду або займатися трудовою діяльністю, якщо призначення на відповідну посаду або провадження відповідного виду діяльності, згідно із законодавством, пов'язане з належністю до громадянства України, якщо інше не

передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (наприклад, це стосується таких категорій як народні депутати України, судді, нотаріуси, прокурор та ін.).

Закон України «Про зайнятість населення» зазначив, що підприємства, установи та організації мають право на застосування праці іноземців та осіб без громадянства на території України на підставі дозволу, який видається територіальними органами центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері зайнятості населення та трудової міграції, на строк до 1-го року, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України [4. ст. 42]. Дозвіл роботодавцю на застосування праці іноземця або особи без громадянства видається за умови, що в Україні (регіоні) відсутні кваліфіковані працівники, які спроможні виконувати відповідний вид роботи, або є достатнє обґрунтування доцільності застосування їхньої праці, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Дозвіл видається також на застосування праці іноземців, які направлені закордонним роботодавцем в Україну для виконання певного обсягу робіт (послуг) на підставі договорів, укладених між вітчизняним та іноземним суб'єктом господарювання, за умови, що відсоток кваліфікованих іноземців, які залучаються в межах договору, не перевищує половини загальної чисельності осіб, що працюватимуть на умовах договору; іноземців, які відповідно до графіка специфічних зобов'язань у секторі послуг Протоколу про вступ України до СОТ (ст. II Генеральної угоди про торгівлю послугами) належать до категорії «внутрішньокорпоративні цесіонарії»); осіб, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо надання статусу біженця. Таким чином, для отримання дозволу на працевлаштування іноземця необхідно надати обґрунтування доцільності застосування його

праці або в Україні повинні бути відсутні кваліфіковані працівники, які спроможні виконувати відповідний вид роботи.

Для отримання дозволу на застосування праці іноземців чи осіб без громадянства роботодавець подає територіальному органу Державної служби зайнятості в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі за місцезнаходженням підприємства, установи, організації документи, визначені Порядком. Деякі документи повинні бути перекладені українською мовою, засвідчені згідно із законодавством країни їх видачі та легалізовані в установленому порядку.

У разі застосування роботодавцем праці іноземців на умовах трудового або іншого договору без дозволу на застосування праці іноземця з нього стягується штраф за кожну особу у 20-кратному розмірі мінімальної заробітної плати, встановленої на момент виявлення порушення, а іноземця можуть видворити з України з подальшою заборонаю в'їзду в Україну строком на 5 років.

Висновки. У зв'язку з потребою першочергового забезпечення робочими місцями громадян України, процес працевлаштування іноземців має свої особливості. Для працевлаштуватися трудящому-мігранту на території України потрібний дозвіл, а роботодавцю необхідно обґрунтувати доцільність у такому працевлаштуванні. Іноземець не може претендувати на посаду, пов'язану з належністю до громадянства України. Крім того, іноземець повинен відповідати низці інших вимог. Однак, незважаючи на такі особливості, законодавство України у цій сфері є достатньо лояльним для іноземців.

Література

1. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. / Відомості Верховної Ради. – 1971. - Додаток до № 50. - Ст. 375.
2. Закон України «Про міжнародне приватне право» від 23.06.2005 р. / Відомості Верховної Ради України. – 2005 р.- № 32. - Ст.422.

3. Порядок видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, затверджений постановою КМУ «Питання видачі, продовження дії та анулювання дозволу на застосування праці іноземців та осіб без громадянства» № 437 від 27 травня 2013 р. / Офіційний вісник України. - 2013. - № 48. - Стор. 62. – Ст. 1722.
4. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. // Відомості Верховної Ради. – 2013. - № 24. - Ст.243.

References

1. Code of Labor Laws of Ukraine dated December 10, 1971 / Bulletin of the Verkhovna Rada. - 1971. - Appendix to No. 50. - Art. 375
2. The Law of Ukraine "On Private International Law" dated June 23, 2005 / Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine. - 2005 - No. 32. - St.422.
3. The procedure for the issuance, extension and cancellation of the permit for the employment of foreigners and stateless persons, approved by the resolution of the CMU "Issues of Issuance, Extension and Cancellation of Permits for the Use of Work of Foreigners and Stateless Persons" No. 437 dated May 27, 2013 / Official Bulletin of Ukraine. - 2013. - No. 48. - P. 62. - Art. 1722
4. The Law of Ukraine "On Employment of the Population" of 05.07.2012. / Vedomosti Verkhovnoy Rada. - 2013. - No. 24. - Art.243.